

Asia: VN/18967/2025

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiasta ja kommentoimme esitystä vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Vammaisfoorumi haluaa erityisesti huomauttaa, että koulutusta koskevaa lainsäädäntöä muutettaessa on otettava huomioon YK:n vammaisyleissopimus. Sopimuksen 24. artikla käsittelee koulutusta ja se velvoittaa takaamaan yhdenvertaisen oikeuden koulutukseen. Vammaisia henkilöitä ei pidä sulkea koulutusjärjestelmän ulkopuolelle heidän vammaisuutensa vuoksi ja vammaisia henkilöitä varten on tehtävä heidän tarvitsemansa yhdenvertaisuuslain mukaiset kohtuulliset mukautukset. Tämä koskee kaikkea opiskelua ja kaikkia opiskelijoita. Vammaissopimuksen 9 artikla käsittelee esteettömyyttä ja saavutettavuutta mukaan lukien sähköiset palvelut, kuten sähköiset oppimisympäristöt. Saavutettavien sähköisten oppimisympäristöjen vaateen tulee koskea myös ulkomaalaisia opiskelijoita.

Vammaisfoorumi pitää tärkeänä, että oppimisen tukea on tarjolla vammaisille opiskelijoille aidosti riittävästi ja oikea-aikaisesti. Vammaisfoorumi pitää myös tärkeänä, että oppimisen tuen laatu varmistetaan. Pelkkä termin muutos ei riitä. Vammaisille opiskelijoille on oltava tarjolla ammatillisissa oppilaitoksissa niin matalan kynnyksen tukea kuin vaativaa tukea tarpeittensa mukaan.

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) on tärkeä dokumentti, jolla vammaisen nuoren tarvitsema tuki tehdään näkyväksi ja sitovaksi. Lisäksi se vahvistaa oppilaan oikeuksia. Vammaisfoorumi pitää tärkeänä, että koulutuksen järjestäjien toimintaa seurataan, jotta varmistetaan yhdenvertaisuuden toteutumisesta.

Vammaisfoorumi näkee väyläopinnot mahdollisuutena lisätä vammaisten nuorten ammattitaitoa ja koulutustasoa ja sitä kautta myös parempia mahdollisuuksia työllistyä. Erityisesti väyläopinnot tarjoavat vammaisille nuorille mahdollisia siirtymiä korkeakouluopintoihin. Yhdenvertaisuuden kannalta olisi tärkeää varmistua pienten paikkakuntien opiskelijoiden mahdollisuuksista suorittaa väyläopintoja. Erityisesti tilanteissa, joissa ammattikorkeakouluun on pitkä matka.

Vammaisfoorumi on edelleen huolissaan SORA-lainsäädännön syrjivästä luonteesta. SORA-säännösten alkuperäinen tehtävä perustuu asiakkaiden ja potilaiden turvallisuuden takaamiseen, mutta vammaisten nuorten kohdalla se on tullut esteeksi opiskella tiettyjä aloja, ilman että selvitetäisiin vamman tai sairauden todellisia vaikutuksia kyseisellä alalla työskentelyyn. Terveys ja toimintakyky eivät ole este opinnoille, kunhan kohtuullisista mukautuksista ja tukitoimista huolehditaan. Arvioitaessa soveltuvuutta on tärkeää aina arvioida sitä ympäristössä ja tilanteessa, jossa käytössä ovat kaikki opiskelijan tarvitsemat kohtuulliset mukautukset ja tukitoimet. Vammaisfoorumi muistuttaa, että koulutuspaikkaa ei tule evätä pelkän vamman perusteella.

Vammaisfoorumi on tyytyväinen, että yhteiskunta- ja työelämäosaamisen osa-alueen nimi muutettiin työkyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Edistäminen sanana sopii myös vammaiselle nuorelle paremmin.

Vammaisfoorumi pitää tärkeänä, että työkyvyn ja hyvinvoinnin edistämässä huomioidaan vammaiset ja pitkäaikaissairaat opiskelijat. Heidän tulee päästä aidosti osalliseksi oppiaineeseen liittyvään liikuntaan. Jotta tämä mahdollistuu, tarvitaan opettajille tietoa ja koulutusta mm. liikunnan apuvälineistä, avustajan käytöstä sekä erilaisista soveltamisratkaisuista.

Vammaisfoorumi esittää, että jos osaamisen arviointia on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:n 2 momentin mukaisesti mukautettu, opiskelijan osaamista ei lähdetä arvosanan lisäksi sanallisesti, eikä sanallista arviointia tule lisätä todistukseen. Vammaisfoorumi on huolissaan, että osaamisen arvioinnin sanallinen arviointi voi johtaa syrjintään, vaikeuttaa jatko-opintopaikan saamista tai haitata työllistymistä.

Vammaisfoorumi ry

Maija Aatelo	Anni Kyröläinen
varapuheenjohtaja	pääsihteeri
	p. 045 217 4936
anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi	

Vammaisfoorumi on 29 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Kyröläinen Anni
Vammaisfoorumi ry